

Geir Winje: RELIGION OG ETIKK

2000 (2004)

FORORD

Dette er ingen komplett innføring i faget Religion og etikk i den videregående skolen, men artiklene gir enkle og kompakte innføringer i alle hovedmomentene i faget. Tanken er å gi leseren en oversikt over fagets innhold og hjelp til å komme i gang. For å nå fagets overordnede mål, må mange temaer utdypes, sammenholdes og drøftes. Ytterligere informasjon om temaene i faget kan finnes i bøker, tidsskrifter, aviser og på Internett, og lærestoffet bør bearbeides - alene, sammen med lærere, elever og andre. Slik kan fagets overordnede mål nås.

Læreplanen sier blant annet: "Faget Religion og etikk vil både gi innføring i etikkens teori og sette aktuelle etiske problemer under debatt. Gjennom arbeid med faget skal elevene få trening i å drøfte etiske problemer og se ulike løsninger, samtidig som de oppmuntres til å danne personlige meninger slik at de kan stå inne for egne valg.

Opplæringen i faget Religion og etikk skal bidra til at elevene møter eksistensielle utfordringer og stimuleres til medopplevelse og kritisk vurdering av religioner og livssyn. Samtidig vil faget skape rom for dialog mellom elever med ulike livssyn og bidra til at elevene utvikler selvstendighet og identitet i religiøse og livssynsmessige spørsmål. Det er i fagets ånd at et møte mellom livssyn og religioner bør fremme toleranse, motvirke fordommer og skape respekt for andres oppfatninger, men også gi trygghet til å hevde egne meninger. I siste instans er det elevene selv som må forholde seg til lærestoffet ut fra egne forutsetninger og overbevisninger."

Når vi arbeider med de enkelte momentene i faget, er det viktig å ikke miste de felles målene av syne. Disse målene er formulert slik:

"Elevene skal

- ha kunnskaper om noen levende ikkekristne religioner og religiøse retninger
- ha kunnskaper om kristendommen
- ha kunnskaper om etikk, ikke-religiøse livssyn og noen filosofiske problemstillinger
- ha et innblikk i hvordan ulike religioner og livssyn uttrykker seg gjennom bildende kunst, musikk, litteratur og arkitektur
- ha innsikt i og kunne drøfte etiske problemstillinger med utgangspunkt i prinsipiell etikk
- kunne sammenligne sentrale momenter i religiøse og sekulære livssyn
- utvikle erkjennelse av menneskets moralske ansvar, søke etter sannhet og gjøre etisk bevisste valg

- utvikle evnen til å forstå og respektere religiøse, livssynsmessige og etiske verdier
- utvikle egne meninger og holdninger i eksistensielle og etiske spørsmål og kunne begrunne egne valg i dialog med andre mennesker"

Artiklene er strukturert etter hovedmålene i fagplanen i Religion og etikk slik den så ut i år 2000:

Mål 1 Innledende religions- og livssynskunnskap

Kunnskaper om noen problemstillinger og sentrale begreper som har betydning for arbeidet med religion, livssyn og etikk og oversikt over utbredelsen av noen sentrale religioner og livssyn

- 1a) Kjennskap til hvilket grunnlag skolefaget religion og etikk bygger på, som religionsvitenskap, teologi og filosofi
- 1b) Kjenne begrepene virkelighetsoppfatning, menneskesyn, normgrunnlag, etikk og kunne redegjøre for forholdet mellom tro og viten
- 1c) Kjennskap til noen måter å definere religion på og ha oversikt over ulike religionstyper
- 1d) Gjøre rede for de religionsvitenskapelige grunnbegrepene som det hellige, kult, gudsbegrep, rite og myte
- 1e) Kjennskap til religions- og livssynsforhold i Norge og utbredelsen av ulike religioner i verden

Mål 2 Levende religioner

Kunnskap om tre verdensreligioner og en fjerde religion eller en religiøs retning

- 2a) Kunnskaper om Koranen, profeten Muhammads biografi og sunna og vite hvordan disse danner normgrunnlaget for etisk handling og refleksjon i islam
- 2b) Kunnskaper om islams gudsoppfatning, menneskesyn, samfunnssyn og historiesyn
- 2c) Kjennskap til moskeens rolle som kultsted og samfunnshus og eksempler på islamsk kunst, vitenskap og arkitektur
- 2d) Kjennskap til hovedretninger i islam, islam i Vesten og politisk islam
- 2e) Kunnskaper om jødedommens hellige skrifter, muntlig lære (Talmud), historie, tradisjon, selvforståelse og religiøse liv

2f) Kunnskaper om hinduismen eller buddhismen med vekt på historiesyn, menneskesyn, virkelighetsoppfatning og frelseslære

2e) Kjennskap til vår tids nyreligiøsitet som fenomen eller en fjerde levende religion

2h) Kjennskap til ulike religioners selvforståelse og deres vurdering av andre religioner

Mål 3 Bibelen og den kristne tradisjon

Kunnskaper om Bibelen og dens betydning som kilde for kristendommen og som grunnlag for vår kultur

3a) Kjennskap til hovedtrekkene i den bibelske fortelling fra urtid til endetid

3b) Kjennskap til viktige skriftgrupper i Bibelen, som Mosebøkene, profetbøkene og Salmenes bok i Det Gamle Testamentet, evangeliene og brevlitteraturen i Det Nye Testamentet, og kunnskaper om disse skrifternes historiske bakgrunn og deres litterære egenart

3c) Kjennskap til moderne bibelforskning og ulike måter å forstå Bibelen på

3d) Kjennskap til Bibelens betydning som kilde for religiøst liv i den kristne tradisjon og kunne gi eksempler på Bibelens innflytelse på samfunnsliv, litteratur, bildende kunst, musikk og arkitektur

Mål 4 Kristen tro og etikk

Kunnskaper om hovedpunktene i kristen tro og etikk og kjennskap til noen konfesjonelle utforminger av den kristne tro

4a) Kjennskap til kristendommens selvforståelse som åpenbaringsreligion

4b) Kjennskap til den apostoliske trosbekjennelsen og kunne gjøre rede for hovedtrekkene i den kristne troslære inkludert læren om Gud, mennesket, Kristus og kirken

4c) Kjennskap til grunnlaget for kristen etikk og sentrale normer og verdier og kunne bruke kunnskapene i drøfting av etiske spørsmål

4d) Kunnskaper om den romersk-katolske kirke

4e) Kjennskap til hovedinnholdet i den lutherske reformasjon og kunnskaper om hva som er karakteristisk for luthersk kristendom

4f) Kjennskap til et annet kristent kirke- eller trossamfunn

4g) Kunne sammenligne noen konfesjonelle utforminger av kristendommen

Mål 5 Filosofi og livssyn

Kjennskap til noen filosofiske problemstillinger og ha kunnskaper om sekulære livssyn og linjer i aktuell livssynsdebatt

5a) Kjennskap til de idéhistoriske forutsetningene for dagens livssynsdebatt med vekt på begreper som sekularisering, pluralisme, modernitet, postmodernisme og forbrukerkultur

5b) Kjennskap til hovedlinjene i den historiske utviklingen av humanismen, skillet mellom kristen og profan humanisme og sentrale trekk ved humanetisk livssyn

5c) Kjennskap til eksempler på naturalistisk virkelighetsoppfatning, menneskesyn og etikk

5d) Kjennskap til menneskesyn og samfunnssyn i totalitær tenkning

5e) Kunne trekke sammenligninger mellom virkelighetsoppfatning, menneskesyn og normgrunnlag i ulike religioner og livssyn

Mål 6 Etikk

Kunnskaper om etikk og etikkens grunnlag og kunne drøfte sentrale etiske problemer

6a) Kjennskap til viktige begreper som etikk, moral, normer, holdninger, plikter, verdier, ansvar og samvittighet og ha kunnskaper om etiske tilnæringsmåter og om sammenhengen mellom livssyn og etikk

6b) Kunne forstå og gjennomføre etiske resonnementer og kunne drøfte etiske spørsmål med utgangspunkt i grunnleggende verdier som menneskeverd og likeverd

6c) Innsikt i noen sentrale etiske emneområder og delta i dialog om etiske spørsmål